

DOM IN SVET

LETNIK 42

V LJUBLJANI, 1. FEBRUARJA 1929

ŠTEVILKA 1 IN 2

FRANCIS DODD: CHARLES CUNDALL

USÁHLO VRELO

IVAN PREGELJ

1. »Zvezda Pelin«

Novembrsko solnce je utonilo tako na mah, kakor kamen iz visoke luči v mračen tolmun. Kar zbolelo je. Topla luč je trenutno ugasnila, v sobi je zavelo občutno zoprno, hladno. Čitalniška miza, ki je bila z zelenim suknom prevlečena, je vrgla strupen odsev v obraze. Podaljšali so se, zbledeli in ostareli. Gubé so se ostro pokazale, podobno kakor oljnati madeži na blagu, ko se upraši. Oči so utonile globoko, kakor da so bolne; pričale so po sili

o razvratnosti telesa in duše. Niti ene niso vstale v sladki zasanjanosti kakor pri otrocih, ki so še prvotni, žejni vsega lepega in čisti...

Šest moških je sedelo za mizo. Zborovali so kot odborniki književne družine »Misel« in kot člani natečajnega razsodišča. Pred letom se je bil kaj izvirno domislil neki véliki trgovec, ki je v vsem svojem življenju prebral le Vrtemirov prstan, nekake namišljene svoje rodoljubne dolžnosti pa je volil društvu lep denar. Iz obresti te glavnice naj bi »Misel« letno razpisovala nagrade za najboljše spise pripovedne in pesniške vrste. To pot je bil književni odbor razpisal nagrado prvokrat. Pet spisov se je nateklo. Štiri so gospodje v razsodišču brez dolgega oklevanja odklonili kot nezadostne, glede petega pa so resno dvomili, ali ga smejo zavreči. Bili so v treh in se niso mogli odločiti ne tako ne tako. Po domiselnosti nekoga med seboj, so se domenili, da pritegnejo v razsojevalni odbor še tri ocenjevalce. V skupni seji so hoteli zdaj veljavno in končno ugotoviti, kaj in kako je s spisom. Brali so rokopis od kraja do konca kar v seji. Sedeli so že dve uri, beroč po vrsti, člani prvotnega razsodišča, gospod Jakob Zlatoper, gospod dr. Albin Globočnik in gospod Andrej Kregar; Zlatoper kot najuglednejši slovstvenik svojega desetletja, kot avtoritativni esteta in društveni predsednik sploh, Globočnik, kot najsijajnejše kritično pero v deželi, in Kregar kot plodovit naturalističen pripovednik. Gospodje, ki so jih bili na pomoč pozvali, so bili gospod profesor Anton Cvetrežnik, gospod Drago Sajé, dramaturg in igrski kritik, pa neki Francé Zornik, ki se je bil pojavil petintridesetleten med pišočimi šele pred kratkim, a čudno svojstveno, nepričakovano, brez vsake uvedbe, neposredno, pa kot silna in nova pesniška moč, zrel, sam-svoj, senzacionalen.

Ta čas, ko je solnce zašlo, je bral rokopis predsednik v seji, gospod Zlatoper sam. Ni čital dobro. Pa je to sam čutil in se ob lastni